

Plukovník doc. ing. Lubomír Freyburg, CSc.

ZASAZENÍ DRUHÉHO SLEDU VŠEVOJSKOVÉ ARMÁDY

Bohaté zkušenosti Sovětské armády z 2. světové války potvrzují, že úplné zničení nepřítele lze dosáhnout jen rozhodnou útočnou činností. Tuto skutečnost zvláště růst palebné síly a pohyblivost vojsk v období po jejím ukončení.

Mohutné ničivé účinky nových palebných prostředků, zejména raketových jaderných zbraní a letectva, vytvářejí optimální podmínky pro rychlé a překvapivé zničení protivníka. Úplná motorizace soudobých armád a jejich nasycení moderní bojovou technikou a výzbrojí umožňují v maximální míře rychle využívat účinků palby i úderů k rozvíjení rozhodného útoku, k dokončení zničení rozbitých sil nepřítele a k dosažení stanovených cílů operace v krátké době.

Naše vševojskové řády zdůrazňují okolnost, že úspěšné vedení útočných operací v rychlém tempu se zabezpečuje zejména: soustředěním hlavního úsilí ke splnění nejdůležitějších úkolů, na jejichž řešení závisí úspěch bojové činnosti vcelku, včasným ničením nepřátelských prostředků jaderného napadení a dosažením palebné převahy nad nepřítelem, rychlým využitím výsledků jaderných úderů a širokým manévrem a bojovou činností v rychlém tempu.

Přímou součástí tohoto úsilí je nejenom udržení nepřetržitosti útoku a požadovaného tempa, ale včasné narůstání úsilí na směr hlavního úderu v průběhu armádní útočné operace. Tyto úkoly souvisí přímo s organizací, vytvářením a použitím druhého sledu vševojskové armády. Druhý sled představuje v soudobé útočné operaci velkou údernou sílu, která je-li dovedně a s překvapením zasazena do boje, může zásadním způsobem ovlivnit činnost nepřítele a v důsledku toho podstatně ovlivnit plnění úkolu vlastních vojsk.

Možné úkoly druhého sledu vševojskové armády v útočné operaci

Druhý sled vševojskové armády bude v duchu článku 94 Oper-1-1 v průběhu vedení útočné operace především použit k:

- rozvíjení útoku a ke stupňování úsilí na směr hlavního úderu,
- přenesení hlavního úderu na nový směr,
- ničení uskupení nepřítele, která zůstala na bocích a v týlu útočících vojsk prvního sledu,
- ničení nepřátelského protiúderného uskupení,
- ničení nepřátelských vzdušných výsadek,
- narůstání úsilí a hustoty při průlomu nepřátelské obrany a k vystřídání svazků prvního sledu, kterým byly způsobeny takové ztráty, že nejsou schopny pokračovat v plnění původně stanovených úkolů.

Síla a složení druhého sledu vševojskové armády v útočné operaci bude záviset na plnění úkolu, na hodnotě sil a prostředků vševojskové armády a na celkové situaci. V případě, že vševojsková armáda má ve své operační sestavě 4—6 divizí, bude druhý sled zpravidla vytvářet v hodnotě 1—2 divize. Nejčastěji z jedné td, jedné msd, ale i ze dvou msd nebo ze dvou td.

Divize druhého sledu jsou při první armádní útočné operaci ve výchozím prostoru v hloubce okolo 60 km od státní hranice v prostorech rozmístění. Zde se připravují a plánují protizteče na směry možného proniknutí hlavního uskupení nepřítele a podle zámyslu velitele armády k zasazení v průběhu rozvíjení armádní útočné operace. Svazkům druhého sledu se stanoví zásadně předpokládané úkoly ve variantách. V průběhu vedení operace se přesunuje sled skoky za svazky prvního sledu po divizích tak, aby mohl být zasazen z vyčkávacího prostoru (z prostoru soustředění), nebo z chodu k plnění stanoveného úkolu, přičemž se za optimální považuje vzdálenost 40—60 km. V důsledku požadované ochrany před soudobými prostředky jaderného napadení nepřítele (LANCE), je snaha volit tento prostor ve větší hloubce. Zkušenosti se soudobých cvičení ukazují, že by tato vzdálenost neměla být větší než 90—100 km. Je to mimo jiné také z důvodu větší spotřeby PHM při přesunu na plánované čáry zasazení a časových nároků při doplňování.

Určitou zvláštnost bude v průběhu vedení armádní útočné operace představovat zasazení druhého sledu vytvořeného ze svazků v hloubce, které byly např. domobilizovány, nebo doplněny až v průběhu jejího vedení. To bude přicházet v úvahu buď ze zálohy velitele frontu, nebo hlavního velení. V takovémto případě půjde většinou o jejich použití a zasazení zvláště k vytvoření úderného uskupení, nebo k nahrazení těch svazků, které utrpěly největší ztráty. Nežádka budou tyto svazky vcházet do operační sestavy vševojskové armády **po přesunu na velkou vzdálenost**. Zvláštností v tomto případě bude okolnost, že půjde o svazky, které bude třeba ještě v průběhu přesunu velmi často bojově sladit a stmelit, protože bude velmi málo času na jejich další přípravu. Podstatnou součástí jejich úkolu bude tvořit přesun na vzdálenost 700 i více kilometrů, s denním pochodovým výkonem 250—300 km a v některých případech i více.

Přesun na velkou vzdálenost v tomto případě chápu nejen z hlediska vlastního přiblížení k frontě a zasazení do bojové činnosti, ale i z hlediska plnění bojového úkolu do celé hloubky armádní útočné operace.

Základní podmínkou pro úspěšné přiblížení svazků k frontě bude v této situaci vytvoření takového organizačního systému, který zabezpečí správné plánování, řízení a všestranné zabezpečení přesunu a další bojové činnosti po zasazení druhého sledu. Největší tíha bude spočívat zvláště na technickém a materiálním zabezpečení a na vycvičenosti osádek. Velmi důsledně musí být věnován potřebný čas na ošetření bojové techniky i na obnovu fyzických schopností zejména řidičů. Za tím účelem se po 200—250 km [tj. asi po 10—20 hodinách jízdy] dělají velké přestávky v trvání 4—5 hodin. Celodenní odpočinek po ujetí 400—450 km v trvání 9—10 hodin. Praxe ze soudobých cvičení potvrzuje, že i tomuto velmi náročnému úkolu organizátorské a řídicí činnosti velitelů a štábů musíme věnovat v útočné operaci patřičnou pozornost.

Způsoby zasazení druhého sledu vševojskové armády

Počet a rozsah úkolů a hloubka armádní útočné operace způsobují, že divize druhého sledu vševojskové armády nebudou zpravidla zasazovány najednou, ale postupně již od prvního dne operace. Přitom může vzniknout i taková situace, např. při vedení bojové činnosti bez použití JZ, že bude druhý sled zasazen až těsně před splněním bližšího úkolu, nebo klasickým způsobem až po jeho splnění.

Zasazení druhého sledu musí vytvářet podmínky, aby byl schopen rozhodně pronikat nepřátelskou sestavou. Podle bojových zkušeností Sovětská armáda v průběhu druhé světové války používala těchto způsobů zasazení druhých sledů:

- do mezer na styku svazků prvního sledu,
- za křídlem sestavy prvosledových svazků,
- a výjimečně částečným překračováním svazků prvního sledu.

V každém případě se musí velitelé snažit druhý sled efektivně zasadit na směrech slabě bráněných nepřítelem, nebo mu vytvořit podmínky palebnými účinky.

Zasazení druhého sledu do mezery na styku svazků prvního sledu bude me využívat v takové situaci, kdy nepřítel nebude klást soustavný odpor a kdy se bude snažit o odpoutání a ústup. Včasné zasazení druhého sledu může v tomto případě zabezpečit potřebnou převahu sil a prostředků k rozvíjení útočné operace.

Zasazení druhého sledu za křídlem sestavy prvosledových svazků bude nejčastěji použito při rozšiřování fronty čelně útočícím uskupením svazků prvního sledu. Druhý sled bude zasazován z boku tohoto uskupení k úderu do boku nepřítele. Tento způsob zasazení také často použijeme k úderu do boku nepřítele, který vede protizteč nebo protiúder.

Zasazení druhého sledu při částečném překračování svazků prvního sledu bude spíše vynuceným způsobem, protože půjde o časová zdržení a značné nahromadění jednotek v prostoru jeho zasazení. Tento způsob vyžaduje značná organizátorská opatření ke sladění bojové činnosti vojsk a k zabezpečení manévru. Tohoto způsobu nejvíce používáme při zasazení svazků druhého sledu při průlomu obrany nepřítele bez použití JZ. Za těchto okolností půjde zpravidla vedle překročení i o přeskupení částí vojsk.

Plánování a příprava zasazení druhého sledu

Velitel i štáb vševojskové armády musí mít stále na paměti, že zasazení divizí druhého sledu je jednou z rozhodujících etap vedení útočné operace. Na včasném a překvapivém zasazení druhého sledu závisí dosažení stanovených cílů operace.

Zasazení druhého sledu se organizuje na základě rozhodnutí velitele armády pro útočnou operaci. Složitý charakter soudobých operací, mnohotvárnost podmínek a situace, které mohou vzniknout při použití JZ, vyžadují, aby velitel se svým štábem předvídal na základě všech zvážených okolností více variant použití druhého sledu a aby zabezpečil nejlepší způsob jeho zasazení a všestranné zabezpečení.

Při plánování útočné operace se druhému sledu stanoví:

- složení druhého sledu,
- prostor a rozmístění a doba jeho zaujetí,
- pásmo nebo osy přesunu v průběhu operace,
- předpokládané čáry zasazení (podle variant),
- a doba a rámcové úkoly druhého sledu při jeho zasazení.

K zabezpečení včasného a organizovaného zasazení druhého sledu upřesňuje velitel vševojskové armády v průběhu operace své rozhodnutí podle konkrétních podmínek situace. Soustavně informuje velitele a štáby druhosledových svazků o vývoji situace na frontě s důrazem na činnost nepřítele a jeho hodnotu v prostoru zasazení a na směr předpokládané činnosti druhého sledu.

Ve svém rozhodnutí pro zasazení druhého sledu velitel armády upřesňuje:

- čáru zasazení do boje,
- bližší úkol a směr dalšího útoku,
- posilování prostředky a místo jejich začlenění do sestavy,
- součinnost s divizemi prvního sledu a se sousedy,
- zabezpečení zasazení druhého sledu prostředky armády a svazky prvního sledu,
- pohotovost druhého sledu na čáře zasazení.

Vedle toho určuje velitel armády dobu a objekty, které bude ničit jadernými prostředky, množství přidělené jaderné munice pro taktické rakety druhého sledu, její hodnotu a dobu přisunu. Dále stanoví způsob letecké podpory druhého sledu. V případě, že na směr útoku druhého sledu bude působit vzdušný výsadek, seznámí velitele s jeho úkolem a organizuje mezi nimi součinnost.

Organizace přesunu druhého sledu na čáru zasazení je jedním z hlavních opatření velitele a štábu vševojskové armády i svazků druhého sledu. Za tím účelem organizuje zpravidla velitel vševojskové armády uvolnění vyčleněných komunikací pro přesun a upřesňuje pořádkovou a regulační službu. V některých případech může armáda vyčlenit pro přesun druhého sledu pásmo přesunu, ve kterém si zabezpečuje pořádkovou službu i regulaci zasazovaného svazku druhého sledu sám. Je možná i taková praxe, že pořádková služba bude zabezpečena kombinací obou způsobů.

Pro přesun divizí druhého sledu stanovíme každému svazku dvě až tři osy, které mají zabezpečit včasné a skryté přemístění druhého sledu, a jeho rozptýlené a rychlé rozvinutí při zasazení.

Přesun a zasazení druhého sledu musíme všestranně zabezpečit. Před zasazením druhého sledu musíme zničit a umlčet palebné, zejména jaderné prostředky, a letectvo nepřítele armádními prostředky a podpůrným letectvem i prostředky zasazovaných vojsk. Snahou velitele a štábu vševojskové armády musí být, aby zasazovaný svazek druhého sledu nemusel rozvíňovat své prostředky materiálního, technického a zdravotnického zabezpečení a měl tak plně zásoby.

Vojska druhého sledu zasazujeme zpravidla z chodu, s plným využitím jaderných úderů, paleb dělostřelectva a úderů letectva. Zasazovaný svazek musí však v každém případě organizovat všechna opatření zabezpečení bojové činnosti při přesunu, rozvíňování a při zasazení do boje. Půjde zejména o včasné vyslání průzkumu k získání zpráv od svazků v dotyku, od sousedních svazků a útvarů a postupně po zasazení i z hloubky sestavy nepřítele. Dále o zabezpečení REB a OPZHN, ženijní, materiálně technické a zdravotnické zabezpečení přesunu, rozvíňování a zasazení. K zabezpečení čáry zasazení bude si zasazovaný svazek vysílat předsunutý odřad zpravidla v hodnotě pluku, dělostřelectvo a část oddílu vojskových raket a prostředky pro přípravu paleb.

Důležitou součástí přípravy zasazení druhého sledu do boje je organizace součinnosti. Přípravuje ji štáb armády na základě pokynů velitele nebo náčelníka štábu. Probíhá v přípravném období k nejdůležitějším otázkám přesunu, zasazení a přechodu druhého sledu do útoku s hlavním zaměřením na časové a prostorové sjednocení všech otázek zabezpečení ze stupně armády, svazků v dotyku i zasazovaného druhého sledu. V průběhu operace se součinnost upřesňuje zejména před zasazením druhého sledu podle konkrétní situace zpravidla v terénu.

Zasazení druhého sledu vševojskové armády

Organizované a překvapivé zasazení druhého sledu je jedním z hlavních opatření velitele a štábu vševojskové armády. Hlavní pozornost štábu bude v této době zaměřena k organizovanému vyvedení z prostoru soustředění (z vyčkávacího prostoru), k přesunu a zasazení druhého sledu. V tomto období bude především nutné upřesnit dobu zasazení druhého sledu, způsob jeho zasazení a sladit palebné zabezpečení a činnost prvosledových svazků k rozhodnému vedení útoku.

Sestava druhého sledu musí odpovídat úkolu, který bude plnit a zámyslu jeho nastávající činnosti. Bojová činnosti při zasazení druhého sledu může mít charakter útoku z chodu, střetného boje nebo pronásledování ustupujícího nepřítele. Podle podmínek situace může být druhý sled učeněn do jednoho nebo dvou sledů. Silný první sled bude přicházet v úvahu tehdy, když bude třeba rozbít zbylé části nepřítele, nebo půjde-li o úkol zničit nepřítele ve střetném boji. Při pronásledování ustupujícího nepřítele a předvídá-li se činnost druhého sledu do větší hloubky, nebo při předpokladu střetnutí se zálohami nepřítele ve větší hloubce je výhodnější volit sestavu učeněnou do dvou sledů.

Druhý sled se rozvíňuje a zasazuje z chodu, aby bylo dosaženo co největšího překvapení a byla co nejvíce zkrácena doba potřebná k nahromadění sil a prostředků při jeho zasazení. Největší pozornost věnuje štáb armády i zasazovanému svazku palebnému zabezpečení, PVO, OPZHN, REB a organizaci

velení. Efektivní zasazení druhého sledu je zabezpečeno zejména jadernými údery v době příchodu druhého sledu na čáru zasazení a v době rozvinování. Tyto úkoly bude plnit zejména arb a oddíly vojskových raket svazků prvního sledu. Oddíly vojskových raket zasazovaného svazku druhého sledu musí být připraveny zaujmout plánované prostory pro vedení úderu. Dělostřelectvo zasazovaného svazku se rozvíjí s rozvinutím pluků do praporních proudů, aby mohlo ihned podporovat útok.

Důležitým opatřením při zasazení druhého sledu je doplňková organizace součinnosti, která probíhá zpravidla přímo v terénu na čáře zasazení. Za tím účelem je vytvářena užší operační skupina v čele s velitelem armády nebo jiným hlavním funkcionářem, která se přemístí na PVS. Zde se upřesňuje poslední situace nepřítele, čáry zasazení, postup a cíle pro ničení nepřítele jadernými údery, letectvem a palbami dělostřelectva, směry útoku, rozhraní, způsob manévru a vytvoření bojové sestavy. Pro krátkost času jsou upřesňovány pouze nejpodstatnější otázky.

V útočné operaci v podmínkách použití JZ, kdy lze s překvapením využít k ničení nepřítele jaderných úderů, mohou být útvary zasazeny i v předbojové sestavě. Se zasazením druhého sledu armády musí velitel vytvořit nový druhý sled nebo vševojskovou zálohu.

Velení při zasazení druhého sledu vševojskové armády

Včasné a organizované zasazení druhého sledu ve značné míře závisí na spojení a na součinnostních signálech stanovených při organizaci součinnosti. Zpravidla se zahájením útočné operace je velitel druhého sledu s užší operační skupinou, ve které je několik příslušníků operačního oddělení a hlavní náčelníci druhů vojsk, na VS vševojskové armády, zatím co štáb svazků druhého sledu je na svém VS v prostoru rozmístění druhého sledu.

Operační skupina na štábu armády musí být schopna připravit veliteli armády potřebné kalkulace, propočty a návrhy k předpokládanému zasazení druhého sledu podle vývoje situace. Na druhé straně je bezprostředně informována o situaci na frontě, o činnosti a pravděpodobném zámyslu nepřítele a o plnění úkolů prvním sledem. Na základě toho si upřesňuje velitel armády možnosti i dobu zasazení druhého sledu. Rozkaz k zasazení dostává zpravidla velitel druhého sledu od velitele armády ústně, zároveň s upřesněním úkolu, dobou pohotovosti a zabezpečením na čáře zasazení. Velitel druhého sledu předává rozkaz zpravidla formou signálu s upřesněním pro předjetí veliteli útvarů na PVS před stanovenou nebo upřesněnou čarou zasazení.

Štáb vševojskové armády vytváří užší operační skupinu, která se rovněž přemístí na PVS zasazovaného svazku druhého sledu. Velmi často bude k tomuto účelu využívat vrtulníku. Do příjezdu útvaru organizuje součinnost v terénu a upřesňuje úkol. Často budou vysíláni ze štábu svazů k jednotlivým útvarům styční důstojníci, kteří odpovídají za včasné předání a pochopení úkolu.

Závěrem chci zdůraznit, že na organizovaném zasazení druhého sledu čas to závisí úspěch celé útočné operace. Překvapivé a zejména včasné zasazení druhého sledu, které je včas zplánováno a všestranně zabezpečeno, je jedním z kritérií organizátorské činnosti a umění vševojskových velitelů i jejich štábů.